Основна проблема багатьох батьків полягає в тому, що вони не знають, як виховувати дитину, бо їх ніхто цього не вчив. Вони виховують своїх дітей так, як колись виховували їх, або ж як вони вважають за потрібне. Щоб бути добрими батьками, необхідно постійно вчитися: щогодини, щохвилини, починаючи від появи дитини на світ, а краще — ще раніше.

Насамперед, батьки мають пам'ятати, що дитина — це індивідуальність, неповторна ще від народження. Тому те, що добре для однієї дитини, може виявитися неприйнятним для іншої. Тільки батьки можуть повністю знати свою дитину. Вони вивчають її з перших днів існування й разом із нею знаходять найсприятливіші способи виховання.

Для багатьох батьків найважчий період починається тоді, коли дитина йде до школи. Щоправда, дехто вважає, що нині школа відповідає за виховання й навчання малюка, адже в школі працюють фахівці, які зобов'язані навчати. Проте найбільшого успіху в навчанні досягають ті діти, батьки яких усвідомлюють, що для того, щоб рівень знань, умінь, навичок дитини був високим, вони зобов'язані брати активну участь у навчальному процесі. Вони знають, що їм потрібно робити, щоб допомогти дитині «винести» зі школи максимальну користь, а якщо не знають, то прагнуть осягти навички виховання й навчання. Якщо дитина бачить активну участь батьків у навчанні, їх зацікавленість в її успіхах, вона намагається працювати ще більше.

Отже, що потрібно знати, щоб допомогти дитині навчатися в школі?

У жодному разі нічого не можна робити замість **неї.** Необхідно навчити її правильно вчитися, прищепити їй необхідні навчальні навички й після цього скеровувати й організовувати дії малюка.

Насамперед, батьки мають спрямовувати увагу на виховання в дитини почуття відповідальності за її роботу, адже це запорука успіху в навчанні й житті. Попросіть дитину щось зробити. При цьому намагайтеся, щоб доручення звучало не як наказ, а як прохання.

- **«Зроби, будь ласка...»;**

- «Я хочу, щоб ти мені допоміг...»;

- «У мене дуже багато роботи, мені важко, я хочу,щоб ти мені допоміг...»;

- «Допоможи мені виконати роботу. Я зможу раніше звільнитися й приділити тобі більше уваги...».

Звичайно, не слід сподіватися, що дитина відразу почне робити все добре, так, як вам хочеться. Спочатку її рухи можуть бути незграбними. Це природно, вона ж навчається. Головне, підбадьорити:«Бачиш, як добре тобі вдається. Ще трошки повчишся — і все буде чудово. Ти мій помічник»;

-«Ти все правильно робиш. Але я тобі покажу, якце зробити ще краще. Ось так. Спробуй».

Частіше намагайтеся зробити акцент на тому, що дитині вдалося, підкреслюйте кожен **успіх.**Це додасть дитині відчуття відповідальності, вона розумітиме, що на неї сподіваються, що її дії потрібні й важливі, що без її допомоги не обійтися. Не скупіться на похвалу після завершення роботи, навіть якщо все вдалося. Якщо ж у вас вихопиться щось на зразок «Тобі нічого не вдається, дай я сама зроблю», у дитини ніколи не буде бажання займатися цим повторно. Більше того, вона вважатиме, що її праця неважлива й непотрібна, і дорослі можуть чудово обійтися й без неї.

Так само й у навчанні. Контролюйте виконання домашніх завдань, а не сидіть із дитиною годинами, закликаючи виконати завдання.

-«Давай подивимося на твоє домашнє завдання.Треба розв'язати задачу. Добре, розв'язуй, а потім покажеш — мені теж цікаво, як вона розв'язується».

-«Ти не можеш зараз іти гуляти, бо не закінчив робити уроки. Підеш тоді, коли все завершиш».

-«Ти не розумієш, навіщо тобі це потрібно. Давай разом подумаємо».

-«Давай спершу закінчимо завдання з цього предмета, а потім перейдемо до наступного. А то ми можемо й забути, що не закінчили це завдання».

Спробуйте своїм прикладом пояснити дитині, що важливо доводити справу до **кінця.** Наприклад, ви готуєте обід і раптом вирішуєте, що вам це не цікаво, залишаєте його недовареним і починаєте дивитися телевізор або займатися іншою справою. Чим таке закінчиться? Тим, що сім'я залишиться без обіду.

Постійно підкреслюйте, як важливо завершувати кожну **справу.** Наприклад, дитина, виконуючи завдання з математики, відволікається й починає вам розповідати про події в школі. Ви маєте, звісно, показати, що вам це дуже цікаво, але ви готові її вислухати тільки після виконання завдання: «Давай спочатку закінчимо це завдання, а потім я із задоволенням вислухаю твою історію».Після закінчення завдання ви обов'язково маєте

вислухати дитину. До того ж якщо вона про це забуде, нагадайте їй. Так ви підкреслите, що це була не відмовка, а що дуже важливо спочатку завершити одне, а потім починати інше.

Уважно прислухайтеся до думок і почуттів дитини.

Часто батькам здається, що оскільки дитина ще мала, нічого важливого вона сказати не може — отже, не варто гаяти час. Виробіть собі звичку уважно вислуховувати дитину. Нехай вона обговорює з вами всі проблеми, що виникли в школі. До того ж якщо дитина ділиться тим, що її найбільше хвилює, не лайте її за якісь помилки й невдачі, не додавайте переживань дитячому серцю. Наприклад, син розповідає вам, що в класі біля дошки не зміг правильно написати завдання, бо почув неправильну підказку. Не слід реагувати так: «Якщо щось тобі буде незрозуміло, будь ласка, запитуй мене. А я поки що займатимуся своїми справами».Обговоріть ситуацію, зробіть висновки разом з дитиною.

Виховання почуття відповідальності поєднане з умінням завершувати розпочату справу.

Більшість дітей мають звичку залишати розпочаті справи, не довівши їх до кінця, і це вважається нормальним. Багато дорослих мають таку саму звичку. Дитина починає виконувати домашнє завдання, раптом перестає й починає займатися чимось іншим: грати-ся, дивитися телевізор, збирається гуляти або просто сидить без діла. Ви її запитуєте: «Чому ти не робиш уроки?». У відповідь можна почути таке:

-«Я втомився»;

-«Мені нічого не вдається»;

-«По телевізору мультфільм показують. Я подивлюся, а потім зроблю уроки»;

- «Я піду погуляю»;

-«Мені не хочеться це робити. Навіщо воно взагалі потрібне? Я хочу відпочити від уроків. Вони мені набридли»;

-«Я спочатку зроблю уроки з іншого предмета.Там легші завдання».

Як діяти батькам у такій ситуації? Головне, не змушувати дитину робити незавершене. Не треба кричати на неї, не треба погрожувати:

-«Якщо зараз не сядеш за уроки, взагалі гуляти не відпущу»;

-«Я тобі взагалі не дозволю телевізор дивитися,якщо ти зараз же не сядеш за уроки».

Спробуйте поговорити мирно й довірливо. Але найголовніше — потрібно погодитися з доказами дитини, показати, що ви розумієте її проблеми й готові допомогти:

-«Я розумію, що ти втомився. Відпочинь і продовжуй»;

-«Тобі не вдається? Давай разом подивимося. Може, я зможу тобі допомогти»;-

-«Подивися мультфільм, але потім обов'язково завершиш уроки»;

-«Ти ніколи сам не думаєш. Постійно сподіваєшся, що хтось думатиме за тебе»;

-«Ти не зробив уроки, бо ледар. Тому й не зміг відповісти в класі».

Перша реакція неправомірна, бо якщо ваша дитина не вміє мислити самостійно, отже, ви її цього не навчили. У такому разі також не можна звинувачувати дитину. Можливо, вона не зробила домашнє завдання через те, що не зрозуміла матеріалу. Змушувати її при цьому робити уроки даремно, краще допомогти

дитині розібратися.

Не залякуйте дитину:«Якщо не зробиш уроки, не підеш гуляти».

Іноді це звучить навпаки:Якщо зробиш уроки, куплю тобі жуйку».

Не треба ставити жодних **умов.** Це привчає дитину займатися тільки задля чогось. Бажання навчатися має стати її нагальною потребою. Навчання зі страху бути покараним призводить до того, що в дитини виробляється відраза до навчання й до школи. Якщо дитина не хоче робити уроки або говорить, що їй нецікаво вчитися, це означає, що треба шукати проблеми, які в неї виникли й заважають їй розуміти навчальний матеріал. Якщо вчасно не допомогти, то проблеми тільки накопичуватимуться і якоїсь миті жодні погрози не змусять її сісти за уроки.

Дитина має постійно відчувати, що ви в неї вірите й завжди можете їй допомогти.

Не сваріть дитину за погані **оцінки.** Дуже важливо гідно оцінювати знання. Часто шкільна оцінка не відтворює реальних знань учнів. Підкреслюйте, що важливим є рівень знань, що ви любите і поважаєте дитину незалежно від того, яку оцінку вона отримала. Буває так, що учень забуває зошит й одержує за це «двійку». Даремно його сварити. У чому провина дитини? Якщо ви не довіряєте їй складати свої речі й постійно перевіряєте, чи вона все взяла, виходить, що це й ваш недогляд — ви погано перевірили. Якщо ж вона це робить сама, отже, у неї не розвинене почуття відповідальності. У цьому знову винні батьки, які не прищепили їй почуття відповідальності. Іноді діти одержують гарні оцінки за те, що, не розуміючи матеріалу, просто завчають його напам'ять. Якщо ваша дитина не завчила матеріал, а одержала «двійку» за те, що не відповіла, бо нічого не зрозуміла, її теж не можна сварити. Це не її провина. Дитині треба допомогти засвоїти матеріал .Якщо дитина одержує погані оцінки за помилки, які вона робить у письмових роботах, їй теж треба допомогти зрозуміти матеріал до кінця й дати можливість більше попрактикувати в ньому.Коли дитина навчається, вона, звісно, робить помилки. Навчання без помилок не буває, адже не все відразу вдається. Дорослі також навчаються. Однак їх за помилки не сварять, нікому навіть на думку таке не спаде. Напевно, доросла людина сприйняла б таке як образу. Помилки просто слід виправляти, щоб більше не повторювати.

Чомусь прийнято дорікати дитині за помилки, сварити. Усі її прорахунки походять від нестачі знань і вмінь, а також від нерозуміння. Якщо в неї не вистачає знань — необхідно цю прогалину заповнити. Якщо вона чогось не розуміє — у цьому винні дорослі, які не змогли продумати процес навчання дитини.

Знайдіть спосіб зацікавити дитину в навчанні, нехай він приносить їй радість.

Процес навчання може бути успішним, якщо учень одержує від нього задоволення. Якщо змушувати дитину вчитися, то це ні до чого доброго не призведе. Часто можна спостерігати картину, коли батьки, не знаючи, як змусити дитину робити уроки, просто кричать на неї:«Ти будеш робити уроки чи ні? Я не знаю, що зараз із тобою зроблю!»;Читай виразно, тобі кажуть. Як ти читаєш? Виразно!!!»;«Що ти тут написав? Ти будеш думати чи ні? Пиши ще раз!».

Найчастіше таке закінчується слізьми. Потім важко дитину заспокоїти і, як наслідок, — уже не залишається часу на уроки.

Спробуйте для початку уникати наказового тону в спілкуванні з дитиною щодо уроків. Батьки, які взяли командний тон за норму, припускаються великої помилки. Дитина — не підлеглий. Вона рівноправний член сім'ї разом із батьками. Просто в неї ще мало знань і життєвого досвіду. Вона ще маленька, вона навчається.

Отже, ми маємо зацікавити дитину навчанням. Дуже корисно розмовляти з нею, як із рівною, наче радячись.

Закликайте дитину .міркувати з приводу домашніх завдань і їх можливого виконання. Тоді в неї з'являється бажання випробувати свої можливості, тобто вона виконуватиме домашнє завдання. Якщо дитина укладається в терміни, які ви визначили, або зробила самостійно якесь завдання, то, природно, у неї виникає бажання закріпити цей успіх і спробувати домогтися нового. А це вже інтерес до навчання!

Хваліть дитину, якщо вона цього заслужила. Показуйте їй, що вона багато, може і що ви вірите в її сили. Це надихатиме її на нові досягнення. Вилучіть зі свого спілкування з дитиною образливі слова на зразок «нетяма». Інакше вона вам може повірити.

Запам'ятайте, що батьки найкраще знають свою дитину, а отже, здатні швидше прийти на допомогу в разі виникнення проблем із навчанням. Батьки мають постійно вдосконалювати знання про свою дитину. Це запорука успіху.